Månedens tema: Fra ICD-10 til ICD-11 i praksis

Ugesammendrag – Uge 41: Fra F84-kasserne til samlet spektrum

I oktober tages kildekoden under lup i maskinrummet, hvor der stilles skarpt på det store skifte mellem diagnosesystemerne ICD-10 og ICD-11. Koder i systemets registre er ren magt; de definerer borgerens troværdighed, rettigheder og det samlede møde med forvaltningen. Ugens faglige analyser og nedslag er her samlet i et overblik.

1. Hvad sker der, når koden låses?

Når diagnoser registreres i Landspatientregisteret, opfattes det ofte som ren teknik, men forvaltningens registreringer afgør borgerens retsstilling.

- **Koder som magtmiddel:** En ændring eller fejlregistrering i systemets lukkede databaser kan med et pennestrøg underminere en borgers troværdighed og retssikkerhed.
- **Mørklagt maskinrum:** Myndigheder, tilsyn og instanser trækker ofte sagsbehandlingen i langdrag eller hemmeligholder interne processer, når der anmodes om aktindsigt og adgang til rå logdata.
- **Data som modvægt:** Selvom systemets døre lukkes, består de faktiske lægefaglige kendsgerninger. Dokumentation og rå data er borgerens eneste urokkelige værn.

2. Fra F84-kasserne til samlet spektrum (ASD)

Under ICD-10 har psykiatrien og kommunerne i årtier arbejdet med skarpt opdelte underkategorier: infantil autisme (F84.0), atypisk autisme (F84.10) og Aspergers syndrom (F84.5).

- **Slut med rigide skillelinjer:** Med ICD-11 sløjfes de separate kasser og samles under én paraply: Autismespektrumforstyrrelse (ASD). Den gamle opdeling afspejlede ofte blot tidspunktet for opdagelse eller journalførte barndomsdata frem for det reelle voksne støttebehov.
- **Vurdering ud fra funktion:** I ICD-11 beskrives autismen ud fra konkrete parametre – herunder sprogfunktion og kognitiv funktion – frem for forældede mærkater.
- **Bureaukratiets udfordring:** Hvor sagsbehandlere hidtil har brugt faste koder til standardiserede skabeloner, fordrer det nye spektrum en reel, individuel vurdering af borgerens specifikke skånebehov.
- **Bestående rettigheder:** Et skifte i det internationale kodesystem ændrer ikke i sig selv på bevilgede ydelser eller etablerede fleksjobvilkår.

3. Faren ved forvaltningens kodelæsning: F84.10 under lup

I overgangsfasen mellem systemerne opstår der administrative faldgruber, særligt omkring koden F84.10 (Atypisk autisme).

- **"Atypisk" betyder ikke mild:** F84.10 tildeles ofte blot, fordi et formelt historisk kriterie manglede i papirerne (f.eks. manglende oplysninger før 3-års alderen pga. sen udredning eller adoption). Det er ikke et udtryk for et mindre støttebehov.
- **Forveksling med psykiatriske lidelser:** Ukyndige sagsbehandlere forveksler jævnligt F-koderne med psykiske eller skizofreniforme lidelser, hvilket fører til fejlagtige tilbud om samtaleterapi frem for autismevenlig kompensation og skærmning.
- **ICD-11 lukker det sproglige smuthul:** Med én samlet spektrumdiagnose fjernes muligheden for administrativt at nedgradere støttebehovet med henvisning til ordet "atypisk".
- **Fastholdelse af historiske data:** Det kræver et stærkt, skriftligt dataskjold at fastholde, at autismeprofilen altid har været et medfødt, livslangt vilkår – uanset hvilken talkode forvaltningen aktuelt navigerer efter.